

Aspre, industrial, gràfic

Joan Antoni Toledo
Toledo
(València, 1940)
arrossegà greus
problemes de
salut fins el dia
de la seua
mort, el passat
3 d'octubre. El
pintor valencià
Joan Cardells,
membre del ja
desaparegut
Equip Realitat,
recupera per a
EL TEMPS la
memòria
personal
d'un amic.

Joan Antoni Toledo no obeïa el decurs de la moda, tot i que a començament dels anys 60 va contribuir al naixement d'Estampa Popular a València com també, de manera immediatament posterior, va assistir el part de l'Equip Crònica. Manolo Valdés i el ja desaparegut Rafael Solbes el van tenir com a company de feina els dos primers anys de vida del grup, fins el 1966. Però Toledo no era persona d'equip; no s'enquadrava ni deixava que l'enquadraren en la disciplina racionalitzadora d'una formació que s'erigia en favor d'una renovació no únicament pictòrica sinó també –i, principalment–, política. Tot i que era “perfectament capaç d'assumir-ho i de complir-ho”.

Aviat es va adonar que la producció podia resultar més fèrtil i més interessant si feia cas

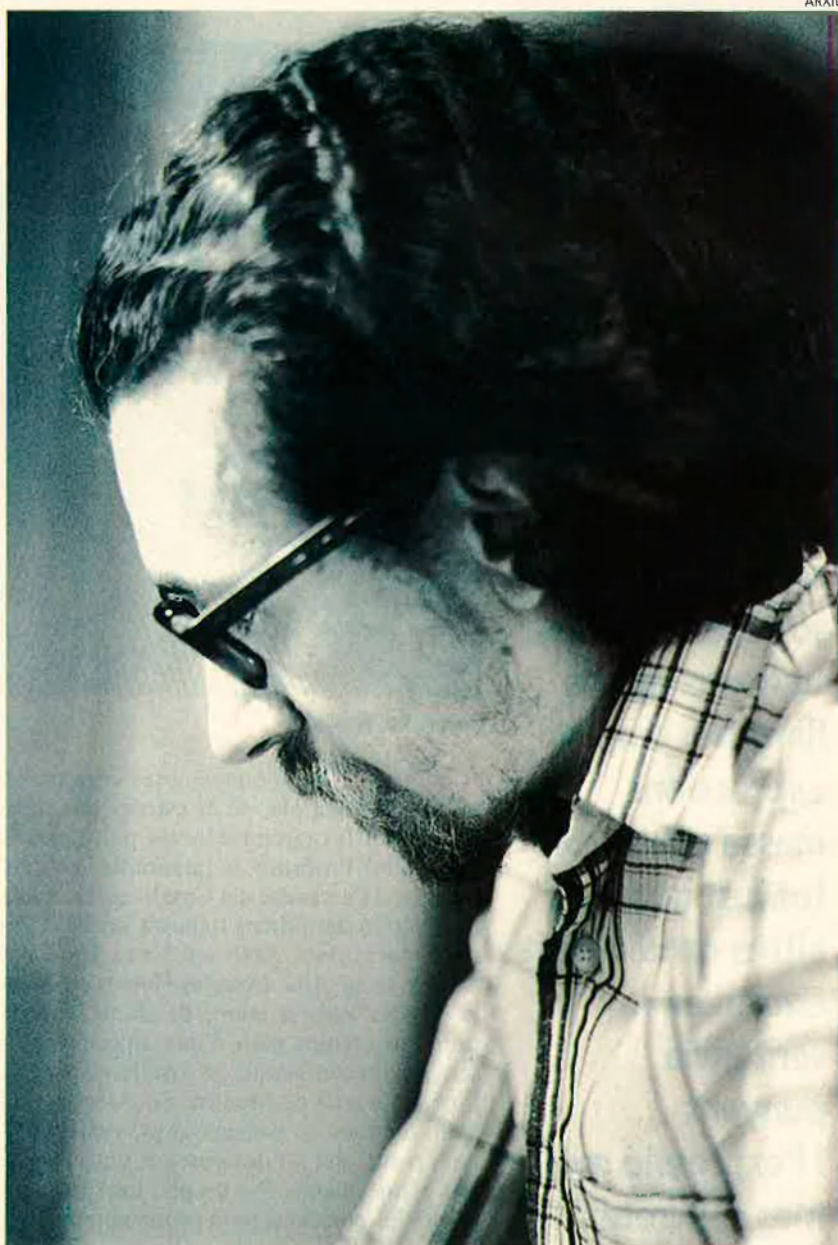
La sèrie sobre Marilyn Monroe (1976) és l'emblema de la pintura de Joan Antoni Toledo. Un estil basat en la imatge gràfica i fotogràfica dels mitjans de comunicació.

del seu ritme vital, que va guanyar amb la seua separació del Crònica, el 1966. Va abandonar l'Equip –no per això, ni molt menys es va diluir la seua relació personal amb Valdés i amb Solbes–, i amb ell, la referència a la realitat com a anècdota, la “crònica de la realitat” com la qualificaria, més tard Vicent Aguilera Cerni. La seua pintura ni se sotmetia a premisses de grup ni a la voluntat poc subjectiva d'esborrament de la individualitat, de la subjectivitat més espontània enfront d'un art calculat, fred, impersonal. D'un art social, de missatge, de denúncia o acudit; un art, en definitiva, de cartell sense rúbrica personal. La seua era pintura misteriosa, difícil, agra. “No era una pintura dolça, no expressava gràficament l'afany comú o la crida com en els temps d'Estampa Popular”, recorda Joan Cardells.

Van haver de transcórrer deu anys fins que aquell 1976 Joan Antoni Toledo presentava a la societat valenciana, en els espais de la Galeria Temps, el seu nou repertori iconogràfic dels *mass media* traduït al llenç i en el qual era fàcilment identificable la imatge de Marilyn Monroe.

Durant aquella dècada en què va desaparèixer de la pintura, "se'l podia trobar fent de cambrer al Capsa 13", local que regentaven Rafael Ferrando i l'actual director de la Mostra de Cinema de València, Lluís Fernández. També freqüentava la Ibero-suïza, impremta serigràfica de la qual va arribar a ser cap de taller i que serviria de refugi a l'Equip Realitat i, amb anterioritat, al Crònica durant els períodes de trasllat entre un estudi i el següent. Entre la maquinària del taller, Joan Antoni Toledo materialitzava la seua passió per la imatge gràfica reproducible, multiplicable fins a l'infinit, que mai no arribava a ser idèntica a la seua germana de tirada. L'encant de la imatge reproduïda mecànicament en un procés industrial controlat per l'home deixava la possibilitat de l'imprevisible, els efectes entesos com a defectes produïts per la mescla de tintes o colors; unes limitacions que es traduïen en les teles de Toledo en emoció estètica on s'amalgamava la tradició de l'escola de Belles Arts amb la modernitat d'un pop art entès a la seua manera i amb una iconografia de publicació de quiosc fàcilment identificable. Corrien els anys 68 o 69 quan Ballester i Cardells, i la seua Realitat com a equip, el van conèixer a la Ibero-suïza, i amb ell col·laboraria en treballs puntuals en el terreny de les arts aplicades. "Recorde la decoració de l'aparador de la Llibreria *Tres i Quatre* per a la presentació de les *Obres Completes* de Joan Fuster, el març del 1968. Cadascú de nosaltres tres es va ocupar de la seua pròpia interpretació de la figura de Fuster." Un altre cas va ser la seua col·laboració en la portada del número que *Serra d'Or* va dedicar al País Valencià.

Coherent per principis. Joan Antoni Toledo i la seua obra pictòrica contenen una calma i una substància inalterables pel pas del temps. No ha existit en aquesta singularitat una renúncia a les seues arrels, des d'una modernitat intemporal amb efectes clàssics "de llenç sobre bastidor". El ritme que imposava, des de dins la seua persona, responia a les pulsions naturals que no coincidien, ni de lluny, amb el fet de deixar-se arrossegat per la moda de la galeria, per la solució llèpola, solvent, que combina amb un mobiliari d'interior adaptat als temps que corren. Al contrari, la pintura de Toledo ha seguit fidel als principis que la van veure nàixer, uns principis fermes però que pel contrari –i juntament amb

"Era un amant de la nit, aquella que dilata el temps, on el treball es pren amb més calma, tan característica del seu ritme vital. Però això no significa que fóra una persona sense energia, al contrari."

el peculiar ritme personal– van portar-lo a considerar que la societat el marginava per la imatge que hi oferia.

I en aquest sentit, el seu perfil i el seu estil coincidien amb una dinàmica "seriosa i, a la vegada indolent però no per això poc prolífica" que afirmava que no podia inventar la pintura cada dia, que no es deixava portar fàcilment per la novetat fútil i, molt sovint frívola.

"La seua obra parla de la modernitat des de la modernitat. Crea imatges a partir d'imatges que produeix el nostre segle. Per això no és un pintor ranci", afirma Cardells. Tot i que es tracta d'una pintura que no remet a altres firmes conegudes, que no conté una lectura evident o que impacta pel seu tacte visual certament estrident, "no hem de perdre-la de vista per si algun dia ens dóna una sorpresa". **Eliseu T. Climent**